

2009, mun. Chișinău, str. Kogălniceanu,70
tel/fax: 0 (22) 22-30-79

2009, мун. Кишинэу, ул. Когăлницеану,70
тел/факс: 0 - (22) 22-30-79

28 septembrie 2020

Curtea Constituțională a Republicii Moldova
str. A. Lăpușeanu, 28, Chișinău, Republica Moldova, MD-2004

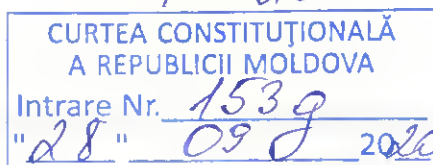
partea vătămată: Raiciu Ivan Nicolai,
dom. or.Vulcănești, str. Severnaia 10,

avocat: Dandeu Veaceslav, or.Vulcănești, str.Plotnicov 36

Uzun Grigori, or.Vulcănești, str.Vatutina 28,

- avocat: Colodeev Roman, mun. Comrat str.Pobedî 58, of.304.

Procuratura UTA Gagauzia, of.Vulcănești, or.Vulcănești,
str.Gagarin 58

În conformitate cu prevederile art. 135 alin. (1) lit. d), g) din Constituția Republicii Moldova, Hotărârii Constituționale nr. 2 din 09.02.2016, vă expediem încheierea nr. Ire-82/2020 a Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din 20.04.2016 și cererea din 14.01.2020 privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a prevederilor alin.(6) art.313 Cod de procedură penală, în partea ce vizează sintagma „încheierea judecătorului de instrucție este irevocabilă, cu excepția încheierilor privind refuzul în pomirea urmăririi penale, scoaterea persoanei de sub urmărirea penală, încetarea urmăririi penale, clasarea cauzei penale și reluarea urmăririi penale, care pot fi atacate cu recurs la curtea de apel în termen de 15 zile de la data pronunțării” și alin.(1) art.453 Cod de procedură penală, în partea ce vizează sintagma „hotărârile irevocabile pot fi atacate cu recurs în anulare în scopul reparării erorilor de drept comise la judecarea cauzei, în cazul în care un viciu fundamental în cadrul procedurii precedente a afectat hotărârea atacată, inclusiv când Curtea Europeană a Drepturilor Omului informează Guvernul Republicii Moldova despre depunerea cererii”, pentru soluționare.

Anexă:

sesizare din 14.01.2020, pe – 16 file;

încheiere din 16.09.2020, pe - 3 file;

opinie separată pe – 5 file.

Judecător

Boico Victor

**CURTEA CONSTITUȚIONALĂ
A REPUBLICII MOLDOVA**

**Str.Alexandru Lăpușneanu nr.28
Chișinău, MD 2004
Republica Moldova**

SESIZARE

PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE

prezentată în conformitate cu art.135 alin.(1) lit.a) și g) din Constituție

CURTEA SUPREMA DE JUSTITIE	
СУПРЕМА СЪДЕБНА ПАЛАТА	
DATA	14 01 20
DATA	17.01
Nr.	
NB	

I. AUTORUL SESIZĂRII.

1. Nume DANDEȘ
2. Prenume VEACESLAV
3. Funcția Avocat

II. OBIECTUL SESIZĂRII

12. Solicităm examinarea prezentei sesizări privind controlul constituționalității, referitor la elemente și principii cu valoare constituțională precum legalitatea și calitatea legii procesual penale, a următoarelor dispoziții cuprinse în Codul de Procedură Penală:

12.1. ” Articolul 313. Plîngerea împotriva acțiunilor și actelor ilegale ale organului de urmărire penală și ale organului care exercită activitate specială de investigații

[...] (6) Încheierea judecătorului de instrucție este irevocabilă, cu excepția încheierilor privind refuzul în pornirea urmăririi penale, scoaterea persoanei de sub urmărirea penală, încetarea urmăririi penale, clasarea cauzei penale și reluarea urmăririi penale, care pot fi atacate cu recurs la curtea de apel în termen de 15 zile de la data pronunțării.”

12.2. ” Articolul 453. Temeiurile pentru recurs în anulare

(1) Hotărârile irevocabile pot fi atacate cu recurs în anulare în scopul reparării erorilor de drept *comise la judecarea cauzei*, în cazul în care un viciu fundamental în cadrul procedurii precedente a afectat hotărîrea atacată, inclusiv cînd Curtea Europeană a Drepturilor Omului informează Guvernul Republicii Moldova despre depunerea cererii.”

în raport cu prevederile art. 7, 8, 16, 20, 22 23, 26, 54 și 119 din Constituție.

III. CIRCUMSTANȚELE LITIGIULUI EXAMINAT DE CĂTRE INSTANȚA DE JUDECATĂ.

13. La 13 august 2019 avocatul Colodeev Roman, în interesele învinuitului Uzun Grigori a depus la judecătorul de instrucție a Judecătoriei Comrat, Sediul Central, plîngere în ordinea art.313 CPP, privind anularea ordonanței procurorului din 28.06.2019 de recunoaștere a lui Uzun Grigori în calitate de învinuit.
14. La 23 octombrie 2019 judecătorul de instrucție a judecătoriei Comrat, Sediul Central, Hrapacov Vasili, pe cauza (10-54/2019; 1-19132038-23-10-13082019) , a emis încheierea prin care:
  - a admis plîngerea avocatului Colodeev Roman în interesele învinuitului Uzun Grigori față de ordonanța procurorului Selemet Alexandr din 28.06.2019 de recunoaștere a lui Uzun Grigori în calitate de învinuit în baza art.287 alin.(2) lit.b) și art.152 alin.(2) lit.e) Codul penal și față de ordonanța procurorului ierarhic superior Buțenco A.
  - a anulat ordonanța procurorului Selemet Alexandr din 28.06.2019 de recunoaștere a lui Uzun Grigori în calitate de învinuit în baza art.287 alin.(2) lit.b) și art.152 alin.(2) lit.e) Codul penal și ordonanța procurorului ierarhic superior Buțenco A.
15. În motivarea soluției, judecătorul de instrucție a indicat, că la caz sunt aplicabile prevederile, art.(1) alin.(1) și alin.(2), art.2 a Legii cu privire la Statutul special al UTA Găgăuzia, nr.344-XIII din 23.12.1994; Art.33, 36, 37 a Legii UTA Găgăuzia privind statutul deputatului UTA Găgăuzia din 15.11.1995.
16. Implicit, instanța invocă, precum că normele în cauză, implică obligativitatea, pentru procuror, a primi acordul Adunării Populare a Găgăuziei (APG), pentru atragerea la răspundere penală a subiectului cu statut de deputat în APG și reieșind că la data de 28.06.2019 procurorul nu

a respectat prevederile enunțate (nu a primit acordul APG pînă la data de 28.06.2019), în opinia instanței duce la nulitatea ordonanței de recunoaștere în calitate de învinuit.

17. La data de 21 noiembrie 2019, procurorul Selemet Alexandr, a adus la cunoștința părții vătămate încheierea în cauză.
18. La 03 decembrie 2019 partea vătămată Raiciu I., prin intermediul avocatului său a depus cerere de recurs. Motivele recursului țin de:
  - încălcarea prevederilor art.313 alin.(4) CPP, astfel, încît partea vătămată nu a fost citată și respectiv nu a participat la examinarea cauzei;
  - instanța a interpretat și aplicat greșit prevederile legale în materia imunității, și nu a aplicat prevederile explicative a hotărîrilor Curții Constituționale a RM nr.2 din 20.01.2015; HCC nr.27 din 17.11.2015; HCC nr. 9 din 21 mai 2013, care clar explică, care sunt prevederile incidente imunității deputaților.
19. La data de 09 decembrie 2019 Colegiul Curții de Apel Comrat (pe cauza nr.10r-43/2019; nr.1-19132038-06-10r-27112019), a expus rezolutivul încheierii prin care a respins ca inadmisibile recursurile procurorului Selemet A., și avocatului Dandăș V., în interesele lui Raiciu I., iar încheierea din 23.10.2019 a menținut-o fără modificări.
20. Decizia motivată a Curții de Apel Comrat din 09 decembrie 2019, a fost comunicată părții vătămate prin scrisoarea recepționată la data de 23.12.2019.
21. În motivare, instanța de apel, a expus, că ordonanța de recunoaștere în calitate de învinuit nu este inclusă în lista celor indicate în art.313 alin.(6) CPP, și astfel, încheierea din 23.10.2019 este irevocabilă.

164

IV. EXPUNEREA PRETINSELOR ÎNCĂLCĂRI ALE CONSTITUȚIEI, PRECUM ȘI A ARGUMENTELOR PERTINENTE.

Legislația pertinentă.

22. Prevederile relevante ale Constituției Republicii Moldova:

Articolul 16 Egalitatea

„(1) Respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului.

(2) Toți cetățenii Republicii Moldova sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.”

Articolul 20 Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.”

Articolul 23 Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„(1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică.

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

Articolul 24 Dreptul la viață și la integritate fizică și psihică

(1) Statul garantează fiecărui om dreptul la viață și la integritate fizică și psihică.

Articolul 54 Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

„(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar ~~suprima~~ sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor ~~restrângeri~~ decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului

internațional și sunt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.”

Articolul 119 Folosirea căilor de atac

Împotriva hotărârilor judecătorești, părțile interesate și organele de stat competente pot exercita căile de atac, în condițiile legii.

23. Prevederile relevante ale Codului de procedură penală:

Articolul 1. Noțiunea și scopul procesului penal

[...] (2) Procesul penal are ca scop protejarea persoanei, societății și statului de infracțiuni, precum și protejarea persoanei și societății de faptele ilegale ale persoanelor cu funcții de răspundere în activitatea lor legată de cercetarea infracțiunilor presupuse sau săvârșite, astfel ca orice persoană care a săvârșit o infracțiune să fie pedepsită potrivit vinovăției sale și nici o persoană nevinovată să nu fie trasă la răspundere penală și condamnată.

(3) Organele de urmărire penală și instanțele judecătorești în cursul procesului sînt obligate să activeze în așa mod încît nici o persoană [...] să nu fie victima încălcării altor drepturi fundamentale.

Articolul 2. Legea procesuală penală

(1) Procesul penal se reglementează de prevederile Constituției Republicii Moldova, de tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte și de prezentul cod.

(2) Principiile generale și normele dreptului internațional și ale tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte constituie elemente integrante ale dreptului procesual penal și nemijlocit dau naștere drepturilor și libertăților omului în procesul penal.

(3) Constituția Republicii Moldova are supremație asupra legislației procesuale penale naționale. Nici o lege care reglementează desfășurarea procesului penal nu are putere juridică dacă este în contradicție cu Constituția.

Articolul 6. Termeni și expresii utilizate în prezentul cod

Termenii și expresiile utilizate în prezentul cod au următorul înțeles, dacă nu este o mențiune deosebită:

1) act procedural – document prin care se consemnează orice acțiune procesuală prevăzută de prezentul cod, și anume: ordonanță, proces-verbal, rechizitoriu, încheiere, sentință, decizie, hotărîre etc.;

[...] 5) cauză penală – proces penal desfășurat de organul de urmărire penală și de instanța judecătorească într-un caz concret referitor la una sau mai multe infracțiuni săvârșite sau presupus săvârșite;

[...] 7) cale ordinară de atac – cale prevăzută de lege pentru atacarea hotărîrilor judecătorești nedefinitive (apelul) sau, după caz, care nu sînt irevocabile (recursul);

8) cale extraordinară de atac – cale prevăzută de lege pentru atacarea hotărîrilor judecătorești irevocabile (revizuirea, recursul în anulare);

9) decizie – hotărîre prin care instanța se pronunță asupra apelului, recursului, recursului în anulare, precum și hotărîrea instanței de apel și de recurs la rejudecarea cauzei;

[...] 13) hotărîre judecătorească – hotărîre a instanței judecătorești adoptată într-o cauză penală: sentință, decizie, încheiere și hotărîre;

[...] 16) instanță judecătorească – orice instanță, parte componentă a sistemului judecătoreesc al Republicii Moldova, care judecă cauza penală în primă instanță, în ordine de apel sau de recurs, ori pe căile extraordinare de atac, precum

și care soluționează plîngerii împotriva acțiunilor și actelor organelor de urmărire penală și ale organelor de executare a hotărîrilor judecătorești și sancționează efectuarea unor acțiuni procedurale;

17) instanță de apel – instanță care judecă apelul declarat împotriva sentințelor nedefinitive (curțile de apel);

18) instanță de recurs – instanță care judecă recursul declarat împotriva hotărîrilor judecătorești adoptate în conformitate cu prezentul cod;

[...] 21) încheiere – hotărîre adoptată de către instanța de judecată pînă la darea sentinței sau deciziei;

22) judecată în primă instanță – soluționarea prin sentință a fondului cauzei penale ca rezultat al examinării nemijlocite a probelor de către instanța de judecată competentă cu participarea părților;

23) judecător – jurist licențiat, numit în funcție în modul stabilit de lege, autorizat să judece cauze aduse în fața instanței de judecată;

24) judecător de instrucție – judecător abilitat cu unele atribuții proprii urmăririi penale, precum și de control judiciar asupra acțiunilor procesuale efectuate în cadrul urmăririi penale;

[...] 28) ordonanță – hotărîre a organului de urmărire penală, adoptată în cursul procesului penal;

29) parte în proces – persoane care în procesul penal exercită funcții de acuzare sau apărare în baza egalității în drepturi și a principiului contradictorialității;

[...] 31) partea acuzării – persoane abilitate prin lege să efectueze sau să ceară efectuarea urmăririi penale (procurorul, organul de urmărire penală, precum și partea vătămată, partea civilă și reprezentanții acestora);

[...] 44) viciu fundamental în cadrul procedurii precedente, care a afectat hotărîrea pronunțată – încălcare esențială a drepturilor și libertăților garantate de Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, de alte tratate internaționale, de Constituția Republicii Moldova și de alte legi naționale;

Articolul 7. Legalitatea procesului penal

(1) Procesul penal se desfășoară în strictă conformitate cu principiile și normele unanim recunoscute ale dreptului internațional, cu tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte, cu prevederile Constituției Republicii Moldova și ale prezentului cod.

(2) Dacă există neconcordanțe între prevederile tratatelor internaționale în domeniul drepturilor și libertăților fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și prevederile prezentului cod, prioritate au reglementările internaționale.

(3) Dacă, în procesul judecării cauzei, instanța constată că norma juridică ce urmează a fi aplicată contravine prevederilor Constituției și este expusă într-un act juridic care poate fi supus controlului constituționalității, judecarea cauzei se suspendă, se informează Curtea Supremă de Justiție care, la rîndul său, sesizează Curtea Constituțională.

(4) Dacă, în procesul judecării cauzei, instanța stabilește că norma juridică ce urmează a fi aplicată contravine prevederilor legale și este expusă într-un act juridic care nu poate fi supus controlului constituționalității, instanța va aplica în direct legea.

(5) Dacă, în procesul judecării cauzei, instanța stabilește că norma juridică națională ce urmează a fi aplicată contravine prevederilor tratatelor internaționale în domeniul drepturilor și libertăților fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte, instanța va aplica reglementările internaționale în direct, motivînd hotărîrea sa și informînd despre aceasta autoritatea care a adoptat norma națională respectivă și Curtea Supremă de Justiție.

(6) Hotărîrile Curții Constituționale privind interpretarea Constituției sau privind neconstituționalitatea unor prevederi legale sînt obligatorii pentru organele de urmărire penală, instanțele de judecată și pentru persoanele participante la procesul penal.

Articolul 9. Egalitatea în fața legii și a autorităților

(1) Toți sînt egali în fața legii, a organelor de urmărire penală și a instanței de judecată fără deosebire de sex, rasă, culoare, limbă, religie, opinie politică sau orice altă opinie, origine națională sau socială, apartenență la o minoritate națională, avere, naștere sau orice altă situație.

(2) Condițiile speciale de urmărire penală și judecare față de anumite categorii de persoane care beneficiază, conform legii, de un anumit grad de imunitate se asigură în baza prevederilor Constituției, tratatelor internaționale, prezentului cod și altor legi.

Articolul 10. Respectarea drepturilor, libertăților și demnității umane

(1) Toate organele și persoanele participante la procesul penal sînt obligate să respecte drepturile, libertățile și demnitatea persoanei.

[...] (4) Orice persoană este în drept să-și apere prin orice mijloc neinterzis de lege drepturile, libertățile și demnitatea umană, lezate sau limitate nelegitim în cursul procesului penal.

Articolul 17. Asigurarea dreptului la apărare

[...] (2) Organul de urmărire penală și instanța judecătorească sînt obligate să asigure participanților la procesul penal deplina exercitare a drepturilor lor procesuale, în condițiile prezentului cod.

Articolul 19. Accesul liber la justiție

(1) Orice persoană are dreptul la examinarea și soluționarea cauzei sale în mod echitabil, în termen rezonabil, de către o instanță independentă, imparțială, legal constituită, care va acționa în conformitate cu prezentul cod.

(2) Persoana care efectuează urmărirea penală și judecătorul nu pot participa la examinarea cauzei în cazul în care ei, direct sau indirect, sînt interesați în proces.

(3) Organul de urmărire penală are obligația de a lua toate măsurile prevăzute de lege pentru cercetarea sub toate aspectele, completă și obiectivă, a

circumstanțelor cauzei, de a evidenția atât circumstanțele care dovedesc vinovăția bănuțitului, învinuitului, inculpatului, cât și cele care îl dezvinovățesc, precum și circumstanțele care îi atenuază sau agravează răspunderea.

Articolul 23. Asigurarea drepturilor victimei în urma infracțiunilor, abuzurilor de serviciu și erorilor judiciare

(1) Legea procesuală penală asigură drepturile victimei în urma infracțiunilor sau abuzurilor de serviciu, precum și ale persoanei condamnate sau arestate nelegitim ori lezate în drepturi în alt mod.

(2) Victima unei fapte care constituie componentă de infracțiune este în drept să ceară, în condițiile prezentului cod, pornirea unei cauze penale, să participe la procesul penal în calitate de parte vătămată și să-i fie reparate prejudiciile morale, fizice și materiale.

Articolul 24. Principiul contradictorialității în procesul penal

[...] (3) Părțile participante la judecarea cauzei au drepturi egale, fiind învestite de legea procesuală penală cu posibilități egale pentru susținerea pozițiilor lor. Instanța de judecată pune la baza sentinței numai acele probe la cercetarea cărora părțile au avut acces în egală măsură.

(4) Părțile în procesul penal își aleg poziția, modul și mijloacele de susținere a ei de sine stătător, fiind independente de instanță, de alte organe ori persoane. Instanța de judecată acordă ajutor oricărei părți, la solicitarea acesteia, în condițiile prezentului cod, pentru administrarea probelor necesare.

Articolul 25. Înăptuirea justiției - atribuție exclusivă a instanțelor judecătorești

(1) Justiția în cauzele penale se înăptuiește în numele legii numai de către instanțele judecătorești. Constituirea de instanțe nelegitime este interzisă.

(2) Nimeni nu poate fi declarat vinovat de săvârșirea unei infracțiuni, precum și supus unei pedepse penale, decât în baza hotărârii definitive a instanței de judecată, adoptată în condițiile prezentului cod.

(3) Competența instanței de judecată și limitele jurisdicției ei, modul de desfășurare a procesului penal nu pot fi schimbate în mod arbitrar pentru anumite categorii de cauze sau persoane, precum și pentru o anumită situație sau pentru o anumită perioadă de timp.

(4) Nimeni nu poate fi lipsit de dreptul de a-i fi judecată cauza de acea instanță și de acel judecător în competența căroră ea este dată prin lege.

(5) Sentințele și alte hotărâri judecătorești în cauza penală pot fi verificate numai de către instanțele judecătorești respective în condițiile prezentului cod.

(6) Sentințele și alte hotărâri judecătorești ale instanțelor nelegitime nu au putere juridică și nu pot fi executate.

Articolul 29. Instanțele care înfăptuiesc justiția în cauzele penale

(1) Justiția în cauzele penale se înfăptuiește de Curtea Supremă de Justiție, curțile de apel și judecătorii conform competenței date prin prezentul cod.

Articolul 60. Drepturile și obligațiile părții vătămate

(1) Partea vătămată dispune de următoarele drepturi:

[...] 2) să facă declarații și explicații;

3) să prezinte documente și alte mijloace de probă pentru a fi anexate la dosarul penal și cercetate în ședința de judecată;

4) să ceară recuzarea persoanei care efectuează urmărirea penală, judecătorului, procurorului, expertului, interpretului, traducătorului, grefierului;

5) să facă obiecții împotriva acțiunilor organului de urmărire penală sau instanței de judecată și să ceară includerea obiecțiilor sale în procesul-verbal al acțiunii respective;

8) să participe la ședința de judecată, inclusiv la examinarea materialelor cauzei;

[...] 14) să facă obiecții asupra plîngerilor altor participanți la proces, care i-au fost duse la cunoștință de către organul de urmărire penală sau despre care a aflat în alte împrejurări;

15) să participe la judecarea cauzei pe cale ordinară de atac;

15¹) să exercite căile de atac împotriva hotărîrilor judecătorești;

[...] (3) Partea vătămată are și alte drepturi și obligații prevăzute de prezentul cod. Partea vătămată poate oricînd să renunțe la această calitate procesuală.

Articolul 313. Plîngerea împotriva acțiunilor și actelor ilegale ale organului de urmărire penală și ale organului care exercită activitate specială de investigații

(1) Plîngerile împotriva acțiunilor și actelor ilegale ale organului de urmărire penală și ale organelor care exercită activitate specială de investigații pot fi înaintate judecătorului de instrucție de către bănuît, învinuit, apărător, partea vătămată, de alți participanți la proces sau de către alte persoane drepturile și interesele legitime ale cărora au fost încălcate de aceste organe, în cazul în care persoana nu este de acord cu rezultatul examinării plîngerii sale de către procuror sau nu a primit răspuns la plîngerea sa de la procuror în termenul prevăzut de lege.

(2) Persoanele indicate în alin.(1) sînt în drept de a ataca judecătorului de instrucție:

1) refuzul organului de urmărire penală:

a) de a primi plîngerea sau denunțul privind pregătirea sau săvîrșirea infracțiunii;

b) de a satisface demersurile în cazurile prevăzute de lege;

c) de a începe urmărirea penală;

d) de a elibera persoana reținută pentru încălcarea prevederilor art. 165 și 166 din prezentul Cod;

e) de a elibera persoana deținută cu încălcarea perioadei de reținere sau a perioadei pentru care a fost autorizat arestul.

2) ordonanțele privind încetarea urmăririi penale, clasarea cauzei penale sau scoaterea persoanei de sub urmărire penală;

3) alte acțiuni care afectează drepturile și libertățile constituționale ale persoanei.

(3) Plîngerea poate fi înaintată, în termen de 10 zile, judecătorului de instrucție la locul aflării organului care a admis încălcarea.

(4) Plîngerea se examinează de către judecătorul de instrucție în termen de 10 zile, cu participarea procurorului și cu citarea persoanei care a depus plîngerea, precum și a persoanelor ale căror drepturi și libertăți pot fi afectate prin admiterea plîngerii. Neprezentarea persoanei care a depus plîngerea și/sau a persoanelor ale căror drepturi și libertăți pot fi afectate prin admiterea plîngerii nu împiedică examinarea acesteia. Procurorul este obligat să prezinte în instanță materialele corespunzătoare. În cadrul examinării plîngerii, procurorul și persoana care a depus plîngerea, precum și persoanele ale căror drepturi și libertăți pot fi afectate prin admiterea plîngerii dau explicații.

(5) Judecătorul de instrucție, considerînd plîngerea întemeiată, adoptă o încheiere prin care obligă procurorul să lichideze încălcările depistate ale drepturilor și libertăților omului sau ale persoanei juridice și, după caz, declară nulitatea actului sau acțiunii procesuale atacate. Constatînd că actele sau acțiunile atacate au fost efectuate în conformitate cu legea și că drepturile sau libertățile omului sau ale persoanei juridice nu au fost încălcate, judecătorul de instrucție pronunță o încheiere despre respingerea plîngerii înaintate. Copia de pe încheiere se expediază persoanei care a depus plîngerea și procurorului.

(6) Încheierea judecătorului de instrucție este irevocabilă, cu excepția încheierilor privind refuzul în pornirea urmăririi penale, scoaterea persoanei de sub urmărire penală, încetarea urmăririi penale, clasarea cauzei penale și reluarea urmăririi penale, care pot fi atacate cu recurs la curtea de apel în termen de 15 zile de la data pronunțării.

Articolul 452. Recursul în anulare

123

(1) Procurorul General și adjuncții lui, persoanele menționate la art. 401 alin. (1) pct. 2) și 3), precum și, în numele acestor persoane, apărătorul sau reprezentantul lor legal, pot declara la Curtea Supremă de Justiție recurs în anulare împotriva hotărîrii judecătorești irevocabile după epuizarea căilor ordinare de atac.

Articolul 453. Temeiurile pentru recurs în anulare

(1) Hotărîrile irevocabile pot fi atacate cu recurs în anulare **în scopul reparării erorilor de drept comise la judecarea cauzei**, în cazul în care **un viciu fundamental în cadrul procedurii precedente a afectat hotărîrea atacată**, inclusiv cînd Curtea Europeană a Drepturilor Omului informează Guvernul Republicii Moldova despre depunerea cererii.

24. **Prevederile relevante ale Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale sunt următoarele:**

Art.6 Dreptul la un proces echitabil

§ 1 Orice persoană are dreptul la judecarea cauzei sale în mod echitabil, în mod public și în termen rezonabil, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa. Hotărîrea trebuie să fie pronunțată în mod public, dar accesul în sala de ședință poate fi interzis presei și publicului pe întreaga durată a procesului sau a unei părți a acestuia, în interesul moralității, al ordinii publice ori al securității naționale într-o societate democratică, atunci cînd interesele minorilor sau protecția vieții private a părților la proces o impun, sau în măsura considerată absolut necesară de către instanță cînd, în împrejurări speciale, publicitatea ar fi de natură să aducă atingere intereselor justiției”.

Protocolul nr.7 art.2 Dreptul la două grade de jurisdicție în materie penală

1. Orice persoană declarată vinovată de o infracțiune de către un tribunal are dreptul să ceară examinarea declarației de vinovăție sau a condamnării de către o jurisdicție superioară. Exercitarea acestui drept, inclusiv motivele pentru care acesta poate fi exercitat, sunt reglementate de lege.

2. Acest drept poate face obiectul unor excepții în cazul infracțiunilor minore, definite prin lege, sau când cel interesat a fost judecat în primă instanță de către cea mai înaltă jurisdicție ori a fost declarat vinovat și condamnat ca urmare a unui recurs împotriva achitării sale.

25. Practica relevantă a Curții Constituționale:

25.1. În Hotărârea nr. 6 din 19 martie 2019, Curtea a statuat că:

”34. Curtea reține că exigențele statului de drept presupun, inter alia, asigurarea legalității și a certitudinii juridice (Raportul privind preeminența dreptului, adoptat de Comisia de la Veneția la cea de-a 86 sesiune plenară, 2011, § 41). În acest sens, articolul 23 alin. (2) din Constituție impune adoptarea de către legislator a unor legi accesibile și previzibile.

[...] 37. Totodată, pentru ca legea să îndeplinească exigența previzibilității, ea trebuie să precizeze cu suficientă claritate întinderea și modalitățile de exercitare a puterii discreționare a autorităților în domeniul respectiv, ținând cont de scopul legitim urmărit, pentru a-i oferi persoanei o protecție adecvată împotriva arbitrarului (Sissanis v. România, 25 ianuarie 2007, § 66; Seychell v. Malta, 28 august 2018, § 50-52).

38. O putere discreționară care nu este delimitată, chiar dacă face obiectul controlului judiciar din punct de vedere formal, nu trece de testul previzibilității. Aceeași concluzie este valabilă și pentru puterea discreționară nelimitată a instanțelor judecătorești (HCC nr. 28 din 23 noiembrie 2015, § 61).

[...] 40. În particular, textul legislativ trebuie să corespundă principiului coerenței.

41. Astfel, legea trebuie să asigure o legătură logico-juridică între dispozițiile pe care le conține și să evite paralelismele legislative, care generează incertitudine și insecuritate juridică. În procesul de legiferare este interzisă instituirea aceluiași reglementări în mai multe articole sau alineate din același act normativ ori în două sau mai multe acte normative (HCC nr. 2 din 30 ianuarie 2018, § 45).

42. Dreptul de acces la un tribunal, garantat de articolul 20 din Constituție și, respectiv, de articolul 6 § 1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, trebuie să fie practic și efectiv, nu teoretic și iluzoriu. Efectivitatea dreptului în discuție reclamă ca persoanele să aibă posibilitatea clară și concretă de a contesta un act care constituie o ingerință în exercitarea drepturilor sale. Dreptul de acces la un tribunal nu include doar dreptul de a iniția o acțiune în justiție, ci și dreptul la soluționarea cauzei de către un tribunal competent să se pronunțe asupra tuturor aspectelor de fapt și de drept (Parohia Greco-Catolică Lupeni și alții v. România [MC], 29 noiembrie 2016, § 86).

43. Dreptul de acces la un tribunal nu este un drept absolut. Acesta poate fi limitat. Limitările accesului la un tribunal trebuie să fie prevăzute de lege, să urmărească un scop legitim și să fie proporționale, pentru a nu fi afectată însăși esența dreptului. Această afirmație este valabilă și pentru normele de natură procedurală care stabilesc termene în interiorul cărora persoanele ar putea formula o contestație (Marc Brauer v. Germania, 1 septembrie 2016, § 36).”

25.2. În Hotărârea nr. 19 din 03 iulie 2018, Curtea a statuat că:

”50. Curtea menționează că dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle, prevăzut de articolul 23 din Constituție, implică adoptarea de către legislator a unor reguli procedurale clare, în care să se prescrie cu precizie

condițiile și termenele în care justițiabilii își pot exercita drepturile. De asemenea, articolul 54 din Constituție cere ca restrângerile drepturilor să fie prevăzute de lege. Legea trebuie să respecte standardul calității.

51. În acest sens, Curtea reține că, pentru a corespunde celor trei criterii de calitate (accesibilitatea, previzibilitatea și claritatea), norma de drept trebuie să fie formulată cu suficientă precizie, astfel încât să permită persoanei să decidă asupra conduitei sale și să prevadă, în mod rezonabil, în funcție de circumstanțele cauzei, consecințele acestei conduite. În caz contrar, cu toate că legea conține o normă de drept care aparent descrie conduita persoanei într-o anumită situație, persoana poate pretinde în mod justificat că nu-și cunoaște drepturile și obligațiile. Într-o asemenea interpretare, norma care nu corespunde criteriilor clarității este contrară articolului 23 din Constituție, care statuează obligația statului de a garanta fiecărui om dreptul de a-și cunoaște drepturile.

52. În acest context, Curtea reține că conținutul actului normativ trebuie să-i permită persoanei interesate să prevadă în mod rezonabil conduita pe care trebuie să o adopte, claritatea și previzibilitatea fiind elemente sine qua non ale constituționalității unei norme.”

25.3. În Hotărârea nr. 32 din 29 noiembrie 2018, Curtea a statuat că:

”30. Curtea Europeană a reținut că, de vreme ce obiectul esențial al articolului 8 din Convenție este să protejeze persoana împotriva acțiunilor arbitrare ale autorităților publice, acesta implică, de asemenea, obligații pozitive inerente „respectării” efective a vieții private și de familie. Aceste obligații impun adoptarea unor măsuri în sfera relațiilor dintre particulari (Eremia v. Republica Moldova, 28 mai 2013, § 72).

31. Cu privire la respectarea vieții private, Curtea Europeană a menționat, în diferite contexte, că acest concept include integritatea fizică și psihologică a unei persoane. În acest sens, Curtea a precizat în jurisprudența sa că obligațiile pozitive

impuse autorităților în baza articolului 8, privit separat sau coroborat cu articolul 3, includ și obligația de a adopta și de a aplica un cadru legal corespunzător care să asigure protecția efectivă împotriva actelor de violență comise de către persoanele fizice (a se vedea *Osman v. Regatul Unit*, 28 octombrie 2008, §§ 128-130, *Dorđević v. Croația*, 24 iulie 2012, §§ 141-143; *M.G. v. Turcia*, 22 martie 2016, §§ 77, 78).

32. Astfel, articolele 3 și 8 din Convenție instituie în sarcina statelor o obligație substanțială pozitivă de a întreprinde măsurile legislative necesare pentru a preveni și a pedepsi actele de violență comise de către indivizi. În acest context, eșecul statului de a-și onora obligațiile substanțiale poate conduce implicit la nerespectarea obligațiilor procedurale pozitive de a investiga efectiv și de a-i pedepsi pe cei vinovați de comiterea unor acte de violență (a se vedea cauza *M.C. v. Bulgaria*, 4 decembrie 2003, în care Curtea Europeană a combinat chestiunile de substanță cu cele de procedură dată fiind interdependența lor și a reținut că statul reclamat a eșuat să-și onoreze obligația procedurală din cauza unei probleme substanțiale).

33. Curtea Europeană a subliniat că, atunci când o persoană pretinde că a fost victima unor acțiuni contrare articolului 3 din Convenție, această dispoziție implică o obligație pozitivă a statului de a efectua o investigație oficială, iar o asemenea obligație nu poate, în principiu, să se limiteze doar la cazurile de rele tratamente aplicate de către funcționarii de stat (*Ceachir v. Republica Moldova*, 10 decembrie 2013, § 43). Investigația ar trebui să conducă, în principiu, la stabilirea faptelor cazului, la identificarea și la pedepsirea celor responsabili. De asemenea, investigația trebuie să respecte condițiile independenței, efectivității, promptitudinii și reacției rezonabile și accesibilității victimei sau a reprezentanților săi legali la aceasta (*O'Keeffe v. Irlanda [MC]*, 28 ianuarie 2014, § 172).

[...] 42. De altfel, Curtea a reținut în jurisprudența sa că sistemul de sancționare al statului trebuie să funcționeze de o asemenea manieră încât cei

vulnerabili, i.e. victimele actelor de violență, să fie convinși că sistemul judiciar va reacționa împotriva ilegalităților comise față de ei și nu le va tolera sau nu îi va lăsa pe făptuitori nepedepsiți. Dacă nu s-ar putea stabili o pedeapsă din cauza reglementării deficitare a legii, scopul legii contravenționale nu ar fi atins, fapt care ar alimenta scepticismul public la adresa sistemului judiciar (HCC nr. 28 din 22 noiembrie 2018, § 65).”

25.4. În Hotărârea nr. 11 din 08 mai 2018, Curtea a statuat că:

”45. În jurisprudența sa anterioară, Curtea a reținut că nu orice tratament diferențiat implică în mod automat o încălcare a articolului 16 din Constituție. Pentru a se stabili încălcarea articolului 16 din Constituție trebuie să se constate faptul că persoanele aflate în situații similare sau comparabile beneficiază de un tratament preferențial și că această diferențiere este una discriminatorie (HCC nr. 27 din 20 decembrie 2011).

46. Totodată, Curtea a menționat că tratamentul diferențiat trebuie să se încadreze în limitele articolului 54 din Constituție (HCC nr. 12 din 1 noiembrie 2012, § 53).

47. Astfel, Curtea a subliniat că diferențierile sunt discriminatorii dacă nu se bazează pe o justificare obiectivă și rezonabilă, adică dacă nu urmăresc un scop legitim sau dacă nu există un raport rezonabil de proporționalitate între mijloacele folosite și scopul urmărit (HCC nr. 12 din 1 noiembrie 2012, § 54).

48. În același context, și Curtea Europeană a subliniat în jurisprudența sa că tratamentul diferențiat echivalează cu discriminare, dacă nu are la bază o justificare obiectivă și rezonabilă, a persoanelor în situații similare. „Lipsa justificării obiective și rezonabile” presupune că diferențierea în cauză nu urmărește un „scop legitim” sau că nu există un „raport rezonabil de proporționalitate între mijloacele folosite și „scopul urmărit” (Sejdić și Finci v. Bosnia și Herțegovina, 22 decembrie

2009, § 42; Stummer v. Austria, 7 iulie 2011, § 87; Khamtokhu și Aksenchik v. Rusia, 24 ianuarie 2017 § 64).”

25.5. În Hotărârea nr. 31 din 29 noiembrie 2018, Curtea a statuat că:

”64. Având în vedere aceste aspecte, Curtea reține că restricția absolută stabilită pentru partea vătămată și reprezentantul acesteia în privința accesului la materialele urmăririi penale, până la încheierea acesteia, nu cântărește mai mult decât garanțiile presupuse de articolul 24 alin. (2) din Constituție, cu privire la participarea efectivă a părții vătămate la urmărirea penală.

[...] 71. Curtea menționează că, în cazul în care legislatorul va interveni cu modificări în acest domeniu, este necesar ca acesta să aibă în vedere semnificația standardului „participării efective la anchetă”, așa cum dă de înțeles Curtea Europeană în jurisprudența sa referitoare la articolele 2 și 3 din Convenție, privite sub aspect procedural”.

26. Astfel, Curtea Constituțională, în practica sa a reiterat, că ”într-o societate democratică atribuția de bază a statului este protecția persoanei. Prin instituirea normelor procesual-penale, statul urmărește scopul de a proteja persoana și societatea de infracțiuni, dar, în același timp, să protejeze persoana și societatea de abuzurile persoanelor investite cu atribuții de cercetare a infracțiunilor, astfel ca orice persoană care a săvârșit o infracțiune să fie pedepsită potrivit vinovăției sale și nici o persoană nevinovată să nu fie trasă la răspundere penală și condamnată”.

27. Codul de procedură penală (art. 6 pct. 44)) tratează „viciul fundamental” ca o încălcare esențială a drepturilor și libertăților garantate de Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, de alte tratate internaționale, de Constituția Republicii Moldova și de alte legi naționale.

28. Potrivit articolului 54 alin. (2) din Constituție, exercițiul drepturilor și al libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sunt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

29. Astfel, nu numai legislația națională, cât, și practica judiciară națională și a CtEDO, este în permanentă evoluție – modificare, în conformitate și în coroborare cu normele juridice existente.

30. Practica judiciară actuală, în situații similare, în cazul în care o plîngere a bănuیتului/învinuitului față de o ordonanță de recunoaștere în calitate de bănuیت/învinuit, este respinsă, se invocă inclusiv motivarea că lipsa dreptului procedural de contestare conform art.313 alin.(6) CPP, și sau art.452-453 CPP, nu lipsește în nici un caz, bănuیتul/învinuitul de două grade de jurisdicție, deoarece, aceștia își mențin dreptul de a invoca contestația în instanța de fond, în apel și în recurs.

31. La cazul nostru, situația este una total diferită, deoarece, drept efect juridic direct a încheierii instanței din 23.10.2019, prin care a fost anulată ordonanța de punere sub învinuire, duce la scoaterea învinuitului de sub urmărire penală, și respectiv, partea vătămată este lipsită totalmente de un remediu procesual de contestare, ori, în situația scoaterii de sub urmărire penală, nici nu poate fi vorba despre judecarea cauzei în instanța de fond, apel sau recurs.

32. Pe cale de consecință, în cauza dată, este demonstrat că principiul securității juridice, dreptul accesului la justiție și dreptul părții vătămate la două grade de jurisdicție, este încălcat, prin nereglementare, adică prin lipsa unui mecanism adecvat, care să fie clar, cu respectarea standartului de calitate a legii,

care să instituie legitimitatea scopului urmărit și să urmărească respectarea caracterului proporțional al tratamentului diferențiat, și astfel, bănuitul/învinuitul are garantat dreptul procedural de contestare iar partea vătămată nu.

33. Situația indicată supra, este consecința, reglementărilor vagi, a prevederilor art.313 alin.(6) CPP și art.452-453 CPP, care fiind în sensul indicat supra, neconstituționale, îngădesc dreptul părții vătămate la un proces echitabil, și egal.

34. Astfel, prevederile art.313 alin.(6) CPP, limitează nejustificat, și reprezintă un tratament preferențial pentru bănuitul/învinuit față de partea vătămată, respectiv în caz de eroare de drept sau de admitere de către instanță a unui viciu fundamental la examinarea cauzei în ordinea art.313 CPP, partea vătămată nu beneficiază în nici un fel de dreptul de a invoca aceste erori și vicii.

35. Instanța de recurs, conducându-se strict de conținutul legii procesual penale (art.313 alin.(6) CPP), prevederi pe care le considerăm neconstituționale, neîntemeiat a respins recursul ca inadmisibil, respectiv, în cauza dată, în cazul constatării neconstituționalității normei prin intermediul excepției aceasta manifestă atât funcția preventivă, cât și una reparatorie, pentru că ea privește în situația concretă a părții lezate în drepturile sale prin norma criticată.

36. Cu privire la prevederile art.452-453 CPP, se întrevide că acestea reglementează în mod egal și se completează reciproc la capitolul temeiurilor de declarare a recursului în anulare.

37. Astfel, sintagma de la art.452 alin.(1) CPP, ” *pot declara* la Curtea Supremă de Justiție *recurs în anulare împotriva hotărârii judecătorești irevocabile*” este în mod coerent preluată în continuare în prevederea art.453 alin.(1) CPP ” *hotărârile irevocabile pot fi atacate cu recurs în anulare*”.

38. Pe cale de consecință, în sensul legii procesual penale, art.6 pct.13) CPP, prin ” hotărîre judecătorească se înțelege hotărîrea *instanței judecătorești* adoptată într-o cauză penală: sentință, decizie, *încheiere* și hotărîre”.

39. Iar, conform conform prevederilor art.6 pct.16) CPP, prin ”*instanță de judecată*” se înțelege ”*orice instanță, parte componentă a sistemului judecătoresc al Republicii Moldova*, [...] precum și care soluționează plîngerii împotriva acțiunilor și actelor organelor de urmărire penală și ale organelor de executare a hotărîrilor judecătorești și sancționează efectuarea unor acțiuni procedurale”.

40. Astfel, indubitabil, că în acest sens, legiutorul, a avut în vedere, instituirea și aplicarea institutului procesual al recursului în anulare, pentru ori și ce hotărîre judecătorească adoptată de ori și ce instanță de judecată, adică și față de încheierile judecătorului de instrucție.

41. Respectiv, în practica judiciară constantă, sintagma de la art.453 alin.(1) CPP, ” *la judecarea cauzei*”, este interpretată și aplicată de instanță, într-un alt sens, mai restrîns și limitativ, adică doar pentru situațiile de judecare a cauzei în instanța de fond, în apel și în recurs.

42. Motivarea utilizată la declararea recursurilor în anulare inadmisibile, ține anume de sintagma ” *la judecarea cauzei*”, care ca adică, chiar în corelare cu prevederile art.455 alin.(2) CPP, impune limita instituită de legiutor, precum că recursul în anulare, intervine numai față de o sentință.

43. Această abordare a instanțelor în ordinea declarării inadmisibilității recursurilor în anulare, o considerăm neîntemeiată, deoarece este una total diferită față de prevederile și argumentele indicate la pct.37-39 al prezentei sesizări, adică, anume această neclaritate a legii, nu acordă un răspuns clar care sunt limitele de aplicabilitate a prevederilor art.452-453 CPP, și respectiv care este conduita și drepturile garantate părților în proces, implicit părții vătămate.

44. În acest sens, sintagma "la judecarea cauzei" este una neconstituțională, și în coroborare cu cele enunțate supra, îngrădește nejustificat dreptul părții vătămate la un proces echitabil, și acces la justiție, prin dreptul garantat la două grade de jurisdicție în materie penală.

45. În această ordine de idei, reiterăm, încă odată, că la cazul dat, ca efect al anulării învinuirii și intervenirii scoaterii de sub urmărire penală, nici nu mai poate exista o judecare a cauzei cu privire la aceeași învinuire, și respectiv nici nu poate exista o apreciere a instanței în ordinea "controlului" judecătoresc, prin prisma examinării cauzei în fond, apel, sau recurs.

46. Adică, la cazul nostru, nu mai poate exista în nici un fel, dublul grad de jurisdicție în materie penală, deoarece Constituția, prevederile CPP, și a CEDO, fără excepții instituie "dreptul de a nu fi urmărit sau judecat de mai multe ori".

47. Și din contra, în situația ipotetică, în care instanța ar fi respins plîngerea apărării, și ipotetic ar fi urmată de examinarea cauzei în fond, apel și recurs, învinuitul ar fi avut deplin dreptul de aplicare a institutului "recursului în anulare", ceea ce repărezintă un tratament diferențiat, anume prin lipsa reglementărilor de rigoare care ar fi adus claritate cu privire la modalitatea de contestare.

48. Nu în ultimul, rînd, ținem să menționăm, că practica Curții Constituționale, prin Deciziile de declarare a inadmisibilității sesizărilor, des utilizează, formula, că legea are un caracter general, și în scopul asigurării securității raporturilor juridice, se raportează la un număr nelimitat de cauze, adică nu pot fi adoptate legi pentru fiecare situație concretă.

49. Totuși o astfel, de abordare, la caz ar fi depășită, deoarece, Curtea Europeană a subliniat în jurisprudența sa, că în astfel, de situații, urmează a fi triplul test al verificării:

a) Cu privire la respectarea standardului calității legii

b) Cu privire la legitimitatea scopului urmărit

c) Cu privire la caracterul proporțional al tratamentului diferențiat.

50. Pe cale de consecință, considerăm că în ambele cazuri (art.313 alin.(6) și art.453 alin.(1) CPP), restricțiile dreptului părții vătămate de a contesta încheierea judecătorului de instrucție prin care a fost anulată ordonanța de punere sub învinuire, sunt nejustificate, iar prevederile legale existente, sunt vagi și neclare, și au efect direct îngrădirea dreptului părții vătămate de acces la justiție, și astfel nu respectă, nici standartul de calitate a legii, nici scopul declarat al legii procesual penale, și chiar din contra, în așa mod, cum este actualmente reglementată duce la un tratament diferențiat, în care bănuitului/învinuitului în comparație cu partea vătămată i se asigură un drept efectiv de contestare.

51. Încă un argument, în susținerea acestei sesizări, vin și interpretările și explicațiile acordate de Curtea Constituțională în Decizia nr.149 din 26 decembrie 2019, și anume:

”19. În Decizia nr. 103 din 6 septembrie 2018, Curtea a reținut că sesizarea era nefondată și a declarat-o inadmisibilă. În acest sens, Curtea a notat că teza I a articolului 313 alin. (4) din Cod prevede că plângerea împotriva acțiunilor și actelor organului de urmărire penală și ale organului care exercită activitate specială de investigații se examinează de către judecătorul de instrucție în termen de 10 zile, cu participarea procurorului și cu citarea persoanei care a depus plângerea, precum și a persoanelor ale căror drepturi și libertăți pot fi afectate prin admiterea plângerii. La examinarea plângerii în procedura prevăzută de articolul 313 din Cod, judecătorul de instrucție este obligat să citeze persoanele ale căror drepturi și libertăți pot fi afectate prin admiterea plângerii (§ 24). Articolul 20 din Constituție nu impune reglementarea expresă a obligației judecătorului de a se pronunța printr-un act separat în privința cererii de atragere a persoanei interesate în proces. Norma contestată garantează dreptul persoanei de a fi prezentă la examinarea plângerii [și de a da explicații] în procedura prevăzută de

articolul 313 din Cod. Curtea a conchis că norma contestată nu contravine articolului 20 din Constituție (§ 25).

20. Astfel, rezultă că în ipoteza în care judecătorul ar examina o plângere împotriva acțiunilor și actelor organului de urmărire penală fără se citeze și să audieze persoanele ale căror drepturi și libertăți ar putea fi afectate prin admiterea plângerii, așa cum urmărește autoarea excepției de neconstituționalitate, se poate pune problema respectării dreptului la un proces echitabil din punctul de vedere al persoanelor ale căror drepturi și libertăți ar putea fi afectate prin admiterea plângerii”.

52. Respectiv, se întrevede, că deși legiutorul într-u respectarea dreptului la un proces echitabil, a instituit obligația instanței de a cita persoanele ale căror drepturi pot fi afectate prin admiterea plângerii, **nu a fost asigurat într-un mod efectiv**, și respectiv a fost îngrădit și restricționat prin omisiune, **dreptul de contestare pentru persoana (la caz partea vătămată) ale căror drepturi și libertăți au fost afectate printr-o încheiere de acest gen**, adoptată, prin admiterea de încălcări **esențiale** ale drepturilor garantate (vicii fundamentale).

53. Adică, dreptul (părții vătămate) de a participa, a se expune, a prezenta referințe, probe în ordinea art.313 alin.(4) CPP, este garantat, iar dreptul de a contesta încheierea judecătorului de instrucție (ca în cazul nostru de anulare a învinuirii), nu este instituit, ba din contra este restricționat, ceea ce contravine tuturor normelor și **principiilor** expuse supra.

V. EXPUNEREA CERINTELOR AUTORULUI SESIZĂRII.

54. VERIFICAREA CONSTITUȚIONALITĂȚII,

54.1. A prevederilor ”articolul 313alin.(6) CPP ”Încheierea judecătorului de instrucție este irevocabilă, cu excepția încheierilor privind refuzul în pornirea urmăririi penale, scoaterea persoanei de sub urmărirea penală, încetarea urmăririi penale, clasarea cauzei penale și reluarea urmăririi penale, care pot fi atacate cu recurs la curtea de apel în termen de 15 zile de la data pronunțării”, în măsura în care este restricționat dreptul de contestare a părții vătămate a unei încheieri a judecătorului de instrucție, față de ordonanța de punere sub învinuire, anularea căreia duce la scoaterea de sub urmărirea penală.

54.2. Sintagma ”comise la judecarea cauzei” de la art.453 alin.(1) CPP, în măsura în care așa și nu este clar textul și sensul legii procesual penale, și anume la ce categorie de hotărâri a instanțelor de judecată poate fi aplicat ”recursul în anulate”.

Totodată, ambele norme precitate supra, în aplicarea sa, duc la un tratament diferențiat, între drepturile învinuitului și părți vătămate, ori învinuitul are rezerva și dreptul procesual garantat de invocare a contestării în instanța de fond, apel, recurs, și chiar recurs în anulare, pe când partea vatămată, la speța noastră, prin efectul juridic al încheierii din 23.10.2019 nu mai poate aplica nici de un drept de contestare.

VI. EXPUNEREA DATELOR SUPLIMENTARE REFERITOARE LA OBIECTUL SESIZĂRII.

55. Anterior prevederile art.453 alin.(1) Codul de procedură penală, sintagma "comise la judecarea cauzei", nu a fost obiectul examinării de către Curtea Constituțională.

Cît privește prevederile art.313 alin.(6) Codul de procedură penală, anterior acesta a făcut obiectul verificării constituționalității, însă sub alt aspect, adică în sensul acestei sesizări (în măsura în care este restricționat dreptul de contestare a părții vătămate a unei încheieri a judecătorului de instrucție, față de ordonanța de punere sub învinuire, anularea căreia duce la scoaterea de sub urmărirea penală) nu a fost obiectul examinării de către Curtea Constituțională.

56. Verificarea constituționalității normei contestate este de competența exclusivă a Curții Constituționale și nu poate fi lăsată la latitudinea interpretărilor din partea instanțelor de judecată, deoarece problema ridicată, ține nu doar de simpla neclaritate a legii penale, dar de incertitudine totală, în condițiile omisiunii de reglementare.

VII. LISTA DOCUMENTELOR.

57. La prezenta sesizare urmează a fi anexate materialele cauzei nr. 10-54/2019; 1-19132038-23-10-13082019, de la judecătoria Comrat, Sediul Central.

VIII. DECLARAȚIA ȘI SEMNĂTURA.

58. Declar pe onoare ca informațiile ce figurează în prezentul formular de sesizare sunt exacte.

Vulcănești, 06 ianuarie 2020

În apărarea drepturilor și intereselor legale ale părții vătămate Raiciu Ivan.

Avocat Dandeu Veaceslav

Raiciu Ivan

Curtea Supremă de Justiție
ÎN CHEIERE

16 septembrie 2020

mun. Chișinău

Colegiul penal în următoarea componență:

Președinte	Timofti Vladimir
Judecătorii	Boico Victor, Toma Nadejda

a examinat cererea avocatului Dandăș Veaceslav cu partea vătămată Raiciu Ivan, în cauza penală la plângerea avocatului Colodeev Roman în numele învinuitului Uzun Grigorii privind anularea ordonanței procurorului Procuraturii UTA Găgăuzia din 28 iunie 2019 de punere sub învinuire a lui Uzun Grigorii în baza elementelor infracțiunilor, prevăzute de art. 287 alin. (2) lit. b) și art. 152 alin. (2) lit. e) Cod penal și a ordonanței Interimarului Adjunctului Procurorului-șef al Procuraturii UTA Găgăuzia din 31 iulie 2019 privind respingerea plângerii depuse împotriva ordonanței din 28 iunie 2019 de punere sub învinuire a lui Uzun Grigorii, în baza elementelor infracțiunilor prevăzute de art. 287 alin. (2) lit. b) și art. 152 alin. (2) lit. e) Cod penal prin care se solicită ridicarea excepției de neconstituționalitate a prevederilor alin.(6) art.313 Cod de procedură penală, în partea ce vizează sintagma „încheierea judecătorului de instrucție este irevocabilă, cu excepția încheierilor privind refuzul în pornirea urmăririi penale, scoaterea persoanei de sub urmărirea penală, încetarea urmăririi penale, clasarea cauzei penale și reluarea urmăririi penale, care pot fi atacate cu recurs la curtea de apel în termen de 15 zile de la data pronunțării” și alin.(1) art.453 Cod de procedură penală, în partea ce vizează sintagma „hotărârile irevocabile pot fi atacate cu recurs în anulare în scopul reparării erorilor de drept comise la judecarea cauzei, în cazul în care un viciu fundamental în cadrul procedurii precedente a afectat hotărârea atacată, inclusiv când Curtea Europeană a Drepturilor Omului informează Guvernul Republicii Moldova despre depunerea cererii”.

C O N S T A T Ă :

La 13 august 2019 avocatul Colodeev Roman în numele învinuitului Uzun Grigorii a înaintat plângere judecătorului de instrucție, contestând acțiunile procurorului în cadrul cauzei penale privind învinuirea lui Uzun Grigorii, în baza art. 287 alin. (2) lit. b) și art. 152 alin. (2) lit. e) Cod penal.

Prin încheierea Judecătoriei Comrat, sediul Central din 23 octombrie 2019 s-a admis plângerea avocatului Colodeev Roman în numele învinuitului Uzun Grigorii.

Prin decizia Colegiului judiciar al Curții de Apel Comrat din 09 decembrie 2019, au fost respinse cererile de recurs declarate de către procurorul UTA Găgăuzia și avocatul Dandăș Veaceslav, ca inadmisibile, fiind menținută fără modificări încheierea Judecătoriei Comrat, sediul Central din 23 octombrie 2019.

Decizia instanței de apel, a fost atacată cu recurs în anulare de către avocatul Dandăș Veaceslav cu partea vătămată Raiciu Ivan prin care au solicitat casarea încheierii Judecătoriei Comrat, sediul Central din 23 octombrie 2019 și pronunțarea unei noi

hotărâri prin care să fie respinsă plângerea.

Concomitent, avocatul Dandeu Veaceslav cu partea vătămată Raiciu Ivan au depus cerere privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a prevederilor alin.(6) art.313 Cod de procedură penală, în partea ce vizează sintagma „încheierea judecătorului de instrucție este irevocabilă, cu excepția încheierilor privind refuzul în pornirea urmăririi penale, scoaterea persoanei de sub urmărirea penală, încetarea urmăririi penale, clasarea cauzei penale și reluarea urmăririi penale, care pot fi atacate cu recurs la curtea de apel în termen de 15 zile de la data pronunțării” și alin.(1) art.453 Cod de procedură penală, în partea ce vizează sintagma „hotărârile irevocabile pot fi atacate cu recurs în anulare în scopul reparării erorilor de drept „comise la judecarea cauzei” în cazul în care un viciu fundamental în cadrul procedurii precedente a afectat hotărârea atacată, inclusiv când Curtea Europeană a Drepturilor Omului informează Guvernul Republicii Moldova despre depunerea cererii”, totodată solicitând și suspendarea examinării recursului în anulare până la soluționarea definitivă de către Curtea Constituțională a sesizării respective.

În conformitate cu art. 7 alin.(3) Cod de procedură penală, dacă în procesul judecării cauzei, instanța constată că norma juridică ce urmează a fi aplicată contravine prevederilor Constituției și este expusă într-un act juridic care poate fi supus controlului constituționalității, judecarea cauzei se suspendă, se informează Curtea Supremă de Justiție care, la rîndul său, sesizează Curtea Constituțională.

Acceptarea de către Colegiul penal a cererii privind sesizarea Curții Constituționale privind ridicarea excepției de neconstituționalitate, este determinată de prevederile Hotărârii Curții Constituționale nr. 2 din 09 februarie 2016 privind interpretarea articolului 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituția Republicii Moldova prin care Curtea a hotărât că:

În sensul articolului 135 alineatul (1) lit. a) și g) coroborat cu articolele 20, 115, 116 și 134 din Constituție:

- în cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, hotărârilor Parlamentului, decretelor reședintelui Republicii Moldova, hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze aflate pe rolul său, **instanța de judecată este obligată să sesizeze Curtea Constituțională;**

- excepția de econstituționalitate poate fi ridicată în fața instanței de judecată de către **oricare dintre părți sau reprezentantul acesteia, precum și de către instanța de judecată din oficiu;**

- **sesizarea privind controlul constituționalității unor norme ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze se prezintă direct Curții Constituționale de către judecătorii/completele de judecată din cadrul Curții Supreme de Justiție, curților de apel și judecătoriilor, pe rolul cărora se află cauza;**

- judecătorul ordinar nu se pronunță asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, **limitându-se exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții:**

(1) obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție;

(2) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau indică faptul că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu;

(3) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;

(4) nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate.

Colegiul penal consideră că, cererea avocatului Dandeu Veaceslav cu partea vătămată Raiciu Ivan, întrunește aceste condiții întrucât:

- obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție,

- excepția este ridicată de către partea pe dosar împreună cu reprezentantul acesteia,

- prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei deoarece, pronunțând eventuala soluție privind admisibilitatea recursului în anulare, urmează a fi aplicate prevederile art.453-456 alin.(1) din Codul de procedură penală,

- la moment, nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate.

Reieșind din cele expuse, în conformitate cu art. 7 alin. (3) Cod de procedură penală, art. 24, 25 lit. d) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art. 38 lit. d), 39 din Codul jurisdicției constituționale și cu Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 09 februarie 2016 privind interpretarea articolului 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituția Republicii Moldova (excepția de neconstituționalitate), Colegiul penal,

DISPUNE:

A sesiza Curtea Constituțională pentru efectuarea controlului constituționalității sintagmei: - „încheierea judecătorului de instrucție este irevocabilă, cu excepția încheierilor privind refuzul în pornirea urmăririi penale, scoaterea persoanei de sub urmărirea penală, încetarea urmăririi penale, clasarea cauzei penale și reluarea urmăririi penale, care pot fi atacate cu recurs la curtea de apel în termen de 15 zile de la data pronunțării”, din dispoziția alin.(6) art.313 Cod de procedură penală, precum și sintagmei: - „hotărârile irevocabile pot fi atacate cu recurs în anulare în scopul reparării erorilor de drept comise la judecarea cauzei, în cazul în care un viciu fundamental în cadrul procedurii precedente a afectat hotărârea atacată, inclusiv când Curtea Europeană a Drepturilor Omului informează Guvernul Republicii Moldova despre depunerea cererii”, din dispoziția alin.(1) art.453 Cod de procedură penală.

A suspenda examinarea recursului în anulare până la soluționarea definitivă de către Curtea Constituțională a prezentei sesizări.

Încheierea motivată pronunțată la 25 septembrie 2020.

Președinte

/semnătură/

Timofti Vladimir

Judecători

/semnătură/

Boico Victor

/semnătură/

Toma Nadejda

Copia corespunde originalului.

Judecător

Boico Victor